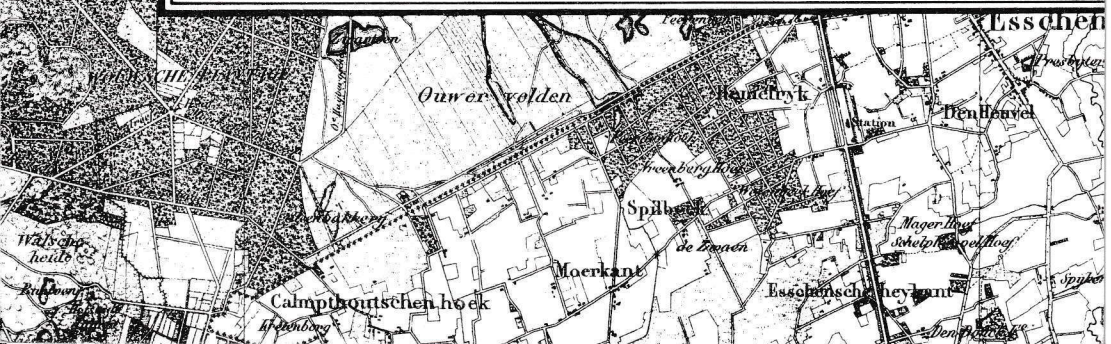

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

3/4-'98

De Wouwse Lambertschool

6. Personeel

Van het personeel op de school zijn lang niet alle gegevens compleet. Dat komt met name omdat de benoeming van personeel door het kerkbestuur, dat tevens schoolbestuur was, werd verricht. De notulen van dit bestuur beginnen echter pas in 1930. En dan nog is er sprake van een onsamenhangend geheel. Uit allerlei andere bronnen, onder meer via mensen die zelf de school bezochten, archiefstukken van de gemeente en van oude foto's kon in grote lijnen een reconstructie worden gemaakt.

Op 12 september 1914 meldde De Grondwet: "Tot hoofd der eerlang te openen RK Jongensschool alhier is benoemd de heer J. Baeten, hoofdonderwijzer te Rijen."

Het eerste team bestond naast J. Baeten uit de heren J. Nuijten, J. Clement, P. de Kort en mej. Joanna Coremans. Dat noteerde pastoor C. Bleijenbergh in een verslag over de stichting van de school in het Liber Memorialis.

Uit de verdere eerste periode weten we alleen iets vanwege stukken uit het gemeentearchief van Wouw. Zo is bekend dat op 1 september 1915 J.F. Billet werd benoemd, op 1 juli 1916 volgde de benoeming van A.M.J. Vugts en op 16 december die van J.H.T. Timmermans.¹⁾

Ook in de krant vinden we regelmatig korte stukjes over benoemingen van nieuwe onderwijzers en het vertrekken van personeelsleden van de scholen in de gemeente Wouw. De Grondwet van 4 april 1916 meldde dat de heer Nellen, onderwijzer met verplichte hoofdakke aan de St. Lambertus-school in Wouw benoemd was in Horst (Limburg). Amper 3 maanden later werd het vertrek van A. Vugts aangekondigd. Hij was benoemd tot hoofd van de school in Valkenswaard. En op 4 oktober 1916 schreef de krant dat ook P. Aerssen naar Woensdrecht, zijn geboortedorp, vertrok.

Lambertusschool - Team uit 1919

Dit team was in 1919 aan het werk in de Lambertusschool in Wouw. Van links naar rechts: Bovenmeester Jan Baeten (overleden in 1945), Cyrillus van der Heijden (vertrokken in 1924), Maria Temming (vertrokken in 1921), Thomas Daane (vertrokken in 1921), Philippus Musters (vertrokken in 1919) en Johannes Nuijten (vertrokken in 1921). (Foto collectie René Hermans-Wouw)

Naast al die vertrekkende onderwijzers, wist de krant op 16 mei 1917 ook de komst van een nieuwe onderwijzer te melden: M.J. Baarendse uit Steenberg. Eind november 1917 was er weer een vacature waarvoor zich vier kandidaten melden. In die vacature werd Ph. C. Musters die op dat moment in Heerle aan de openbare jongensschool les gaf benoemd.²⁾

In een brief van 28 september 1922 vinden we gegevens over het salaris van een aantal leerkrachten. Daar worden de namen van J. Baeten, C.A. van der Heijden en G.J. Schrijver genoemd. In een soortgelijke brief uit 1924 lezen we de namen van mej. M.H.C. Meyers en P.J.A. Coremans.

Op 17 augustus 1933 werd in de vergadering van het kerkbestuur gesproken over het vertrek van meester J.F. Rommens. Die was benoemd tot hoofd van de school in Teteringen. Omdat het leerlingenaantal ondertussen gedaald was, mocht er een onderwijzer minder benoemd worden. Van het Rijk werd voortaan nog vergoeding ontvangen voor 1 hoofd en 4 onderwijzers. Er werd daarom voorgesteld om een 'volontaire' aan te stellen. Daarvoor zou het kerkbestuur jaarlijks uit eigen middelen een bedrag van f 350,- aan "salaris" moeten betalen. Het kerkbestuur ging daar mee akkoord en daarbij werd aangetekend „...Allen waren van oordeel dat we ons deze kosten in 't belang van het onderwijs moeten getroosten en werd besloten de voorzitter te machtigen in deze met het hoofd der school in overleg te treden en naar bevind van zaken te handelen.”³⁾

Uit de notulen van 8 oktober 1933 blijkt dat inmiddels een volontair is aangesteld voor een bedrag van f 25,- per maand. Over een goede baan in het onderwijs gesproken!

Per 1 september 1941 moest er opnieuw een onderwijzer worden benoemd. Op 20 juli werd hier in de vergadering van het kerkbestuur over gesproken:

„Hierna stelt de voorzitter aan de orde de benoeming van een onderwijzer aan de jongensschool met ingang van 1 september aanstaande. Uit de vele sollicitaties was aanvankelijk een gedeelte ter zijde gelegd die niet voor benoeming in aanmerking konden komen omrede zij na het jaar 1937 hun onderwijsakte hadden behaald. Uit de overigen was een voordracht van een drietal opgemaakt na ingewonnen adviezen en informatiën.

Deze voordracht bestond uit Fr. Baeten, alhier, du Bois, Hontenisse en Koopmans, Bergen op Zoom. Na uitvoerige bespreking van verschillende

capaciteiten dezer kandidaten stelt de voorzitter voor tot stemming over te gaan. Het resultaat hiervan was dat Fr. Baeten en du Bois elk twee stemmen verkregen, zodat de stemmen staakten. Daar volgens art. 18 van het algemeen reglement bij het staken der stemmen de stem van den voorzitter beslist werd door dezen du Bois benoemd".⁴⁾

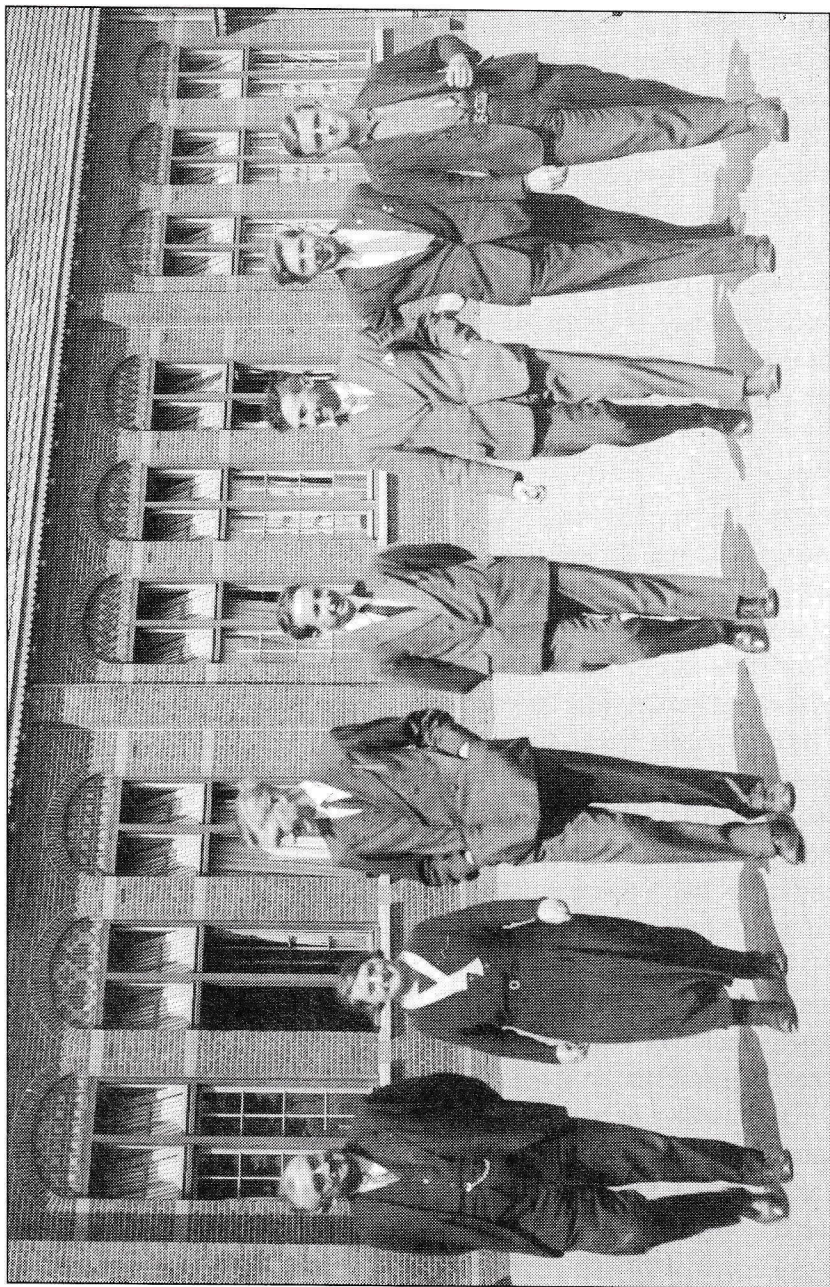
Toch viel Frans Baeten niet definitief af, want toen per 1 januari 1942 opnieuw een vacature ontstond wegens de uitbreiding van het aantal leerlingen, werd een oproep in het katholiek vakblad geplaatst. Er meldden zich 15 sollicitanten en het kerkbestuur maakte een voordracht met F. Baeten, Hermans en Koopmans. Uit de verder correspondentie valt te lezen dat Fr. Baeten inderdaad ook benoemd werd.⁵⁾

Oorlog

Inmiddels was het midden in de oorlog en in het dorp Wouw en in de omgeving waren nogal wat geëvacueerde kinderen ondergebracht. Met name van de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden kwam een grote stroom vluchtelingen. In verband met het toegenomen aantal leerlingen mocht in augustus 1944 een zesde leerkracht worden benoemd.

Toch bleek het kerkbestuur hier niet over één nacht ijs te gaan en er werd een weloverwogen keuze gedaan: er zou een tijdelijke kracht worden aangesteld die bij een daling van het aantal leerlingen weer ontslagen zou kunnen worden.Waar de kans bestaat dat de geëvacueerde kinderen, die thans de school bezoeken met Nieuwjaar weder vertrokken kunnen zijn en het aantal dan wederom daalt tot beneden het peil dat voor deze 6e leerkracht nodig is, stelt hij (pastoor Wolters RH.) voor de benoeming tijdelijk te doen en wel voor het tijdvak 1 september tot 1 januari a.s.

Aan de oproep voor deze functie hebben 6 kandidaten gehoor gegeven en zich aangemeld, n.l. 2 onderwijzeressen en 4 onderwijzers. Volgens door hem bekomen inlichtingen komen 2 van de 4 onderwijzers niet voor benoeming in aanmerking, daar zij de leeftijd van 30 jaren niet hebben bereikt en derhalve niet mogen worden benoemd omrede zij geen arbeidsdienst gemaakt hebben. Nu deze beide kandidaten zijn uitgeschakeld had een bespreking plaats over de vier overige en de ontvangen inlichtingen van deze kandidaten door den voorzitter medegedeeld. Na eenige bespreking

Een foto van het onderwijzend personeel tussen 1930 en 1933. V.l.n.r. J. Baeten, M. Meyers, M. Hansen, J. Withagen, A. van Mossevelten, J. Rommens, Jan Baeten. De foto werd op het plein voor de school gemaakt. (Foto collectie De Vierschaer-Wouw)

hieromtrent stelt de voorzitter voor tot stemmen over te gaan. Den uitslag van deze stemming had het gevolg dat met algemeene stemmen werd benoemd Annie Baeten en de voorzitter zich belastte haar met deze benoeming in kennis te stellen".⁶⁾

Of bij de tijdelijke benoeming ook het feit meespeelde dat de geallieerde troepen inmiddels in Normandië waren geland en de bevrijding in de lucht hing, is niet duidelijk. Wel zal er van les geven in de maand oktober weinig gekomen zijn.

Nieuwe bovenmeester

Na de bevrijding vlogen de V1 in een niet aflatende reeks over Wouw. Daarbij ging het wel eens goed mis. Op 27 februari 1945 viel in de Doelen een V1 waarbij zeven personen werden gedood. Ook bovenmeester Jan Baeten overleed een dag later aan de gevolgen van dit moorddadig stuk oorlogstuig. Door dit trieste overlijden was er een nieuw hoofd nodig. In de vergadering van het kerkbestuur van 25 maart 1945 werd over de benoeming beslist.

"...Hierna zegt de voorzitter dat we thans een gewichtige beslissing hebben te nemen n.l. het benoemen van een hoofd van de school in de vacature ontstaan door het overlijden van het hoofd J. Baeten. Hij stelt voor alvorens hiertoe over te gaan een gebed uit te spreken opdat de H. Geest ons verstand moge verlichten bij deze gewichtige aangelegenheid."⁷⁾

Er werd daarna gesproken over een aantal kandidaten en de adviezen die door de schoolopziener waren gegeven. Daarna werd tot stemming overgegaan, waaruit bleek dat er drie kandidaten meededen in de race om het hoofdschap. A. van Oers kreeg 2 stemmen en Chr. Baeten en een zeker Ten Have elk één stem.

Er werd vervolgens een tussenstemming gehouden tussen Chr. Baeten en Ten Have en deze stemming viel in het voordeel van Ten Have uit, die met 3 tegen 1 stem de voorkeur genoot van het kerkbestuur. Tenslotte werd er gestemd tussen Antoon van Oers en Ten Have.

"Bij de herstemming tusschen A. van Oers en Ten Have verkreeg A. van Oers 3 en Ten Have 1 stem, zoodat eerstgenoemde met volstreekte meerderheid werd benoemd."

Het team van de Lambertusschool in de jaren zestig. Zittend v.l.n.r.: meester De Graaf, juffrouw HJanssen, A. van Oers, W. de Wit. Staand: L. Kerstens, W. Willemsen (Foto collectie W. Willemsens-Galder)

Om Chr. Baeten enigszins tegemoet te komen in het feit dat hij niet als hoofd was benoemd, werd besloten om hem in een vacature als onderwijzer te benoemen als hij daar tenminste belangstelling voor had.

Nieuwe leerkrachten

Direct na de oorlog brak een periode aan waarin nogal wat wijziging kwam in het personeelsbestand van de Lambertusschool. In oktober 1945 werd het vertrek van W. Nuijten naar de MULO in Tilburg besproken in de vergadering van het kerkbestuur. Er was een achttal sollicitanten en F. Koolen uit Bergen op Zoom werd als nieuwe leerkracht benoemd.⁸⁾

In april 1947 vertrok Frans Baeten als leerkracht aan de Lambertusschool. Hij was op dat moment echter als 2½ jaar met verlof in verband met het vervullen van zijn militaire dienstplicht. Fr. Baeten vertrok naar Boxtel en pastoor Wolters meldde dat er 12 sollicitanten waren. Als vervanger voor Fr. Baeten werd Eug. Fastaers uit Roosendaal benoemd.⁹⁾

Juffrouw Maria Meyers, die al in 1917 aan de school was verbonden, vroeg per 1 september 1949 om met ziekteverlof te kunnen, in afwachting van de mogelijkheid om later met pensioen te gaan. Zij was op dat moment zestig jaar. 25 Personen hadden wel interesse in haar baan. Het kerkbestuur stelde een voordracht samen met op de eerste plaats P.G. Versteeg uit Noordwijk en J.C.G. van de Zande uit Roosendaal. Uit latere vergaderingen bleek dat J. van de Zande uiteindelijk benoemd was.¹⁰⁾

Lang heeft juffrouw Meyers, die in de Roosendaalsestraat woonde, niet van haar ziekteverlof genoten. In de vergadering van het kerkbestuur van 5 november 1950 werd haar ontslagaanvraag besproken, tegelijkertijd werd er gesproken over het vertrek van haar vervanger J. van de Zande. Er moesten twee nieuwe krachten worden benoemd. Of die tweede leerkracht aangetrokken moest worden wegens uitbreiding of dat er nog een leerkracht vertrok, is niet duidelijk. Uiteindelijk werden L. Kerstens en de heer Jaspers.¹¹⁾ Per 1 januari 1952 mocht een zevende leerkracht aangetrokken worden en de keuze viel toen op een zekere Elst, terwijl het kerkbestuur meteen besloot dat Adr. van den Berg zijn vaste aanstelling zou krijgen. In 1952 moet er al een flink overschot aan onderwijzers geweest zijn, want toen meester Jaspers naar Roosendaal vertrok dienden zich 65 gegadig-

Lambertusschool - laatste team - 1966/1967

Per 1 augustus 1967 werd de Lambertusschool gesloten. Dit is een van de laatste foto's die van het personeel werd gemaakt. Staand v.l.n.r. Coba Mangelaars, W. de Wit, Antoon van Oers, Van de Lindeloof. Gehurkt: Jos Langendijk. (Foto collectie: Jan van Oers-Wouw).

den aan voor het baantje van onderwijzer. W. de Wit uit Bergen op Zoom werd uiteindelijk benoemd.

Meester Koolen

Uit de verslagen van het kerkbestuur blijkt dat Frans Koolen het zwarte schaap was onder de leerkrachten. De burgemeester had in 1950 al eens een klacht ingediend tegen onderwijzer Koolen die bij particulieren geld leende en het vervolgens niet terug betaalde. Ook op zijn gedrag zouden opmerkingen zijn. Hij werd door het kerkbestuur schriftelijk in kennis gesteld van die klachten.¹²⁾

In de vergadering van 17 augustus 1952 was Fr. Koolen weer onderwerp van gesprek in de vergadering van het kerkbestuur. "De voorzitter brengt hierbij tevens ter sprake de gezondheidstoestand van onderwijzer Koolen die, alhoewel van zijn ziekte in zooverre hersteld is, dat hij met september weer voor de klas kan komen te staan. Ten einde in de benoeming van een tijdelijke leerkracht te voorzien bij aldien de heer Koolen opnieuw ziek wordt, stelt hij voor uit deze sollicitanten reeds een candidaat aan te wijzen. Na ampel overleg werd hiervoor benoemd de heer A. van Bavel te Bergen op Zoom"¹³⁾ Meester Koolen hield aan zijn ziekte een verlamming aan een van zijn benen over en moest sinds die tijd met een stok lopen en bij het opstappen op zijn fiets geholpen worden. Een aantal jaren later overleed hij vrij onverwacht.

Fragmentarisch

Zoals blijkt uit het ontbreken van nogal wat benoemings- en ontslagdata, is de notulering van het kerkbestuur erg fragmentarisch. Een sluitend geheel van het onderwijzend personeel kan daardoor niet gemaakt worden. Per 1 januari 1958 werd door het kerkbestuur ontslag verleend aan Adr. van den Berg. Hij werd opgevolgd door meester Van Gorkem. Voor deze functie bleken op dat moment drie sollicitanten te zijn.

In de vergadering van 24 augustus 1958 werd het vertrek aangekondigd van M. van Geel die hoofd van een school in Roosendaal was geworden. In zijn plaats kwam W. Willemsen uit Wagenberg. Hij was één van de vier mensen die gesolliciteerd had.

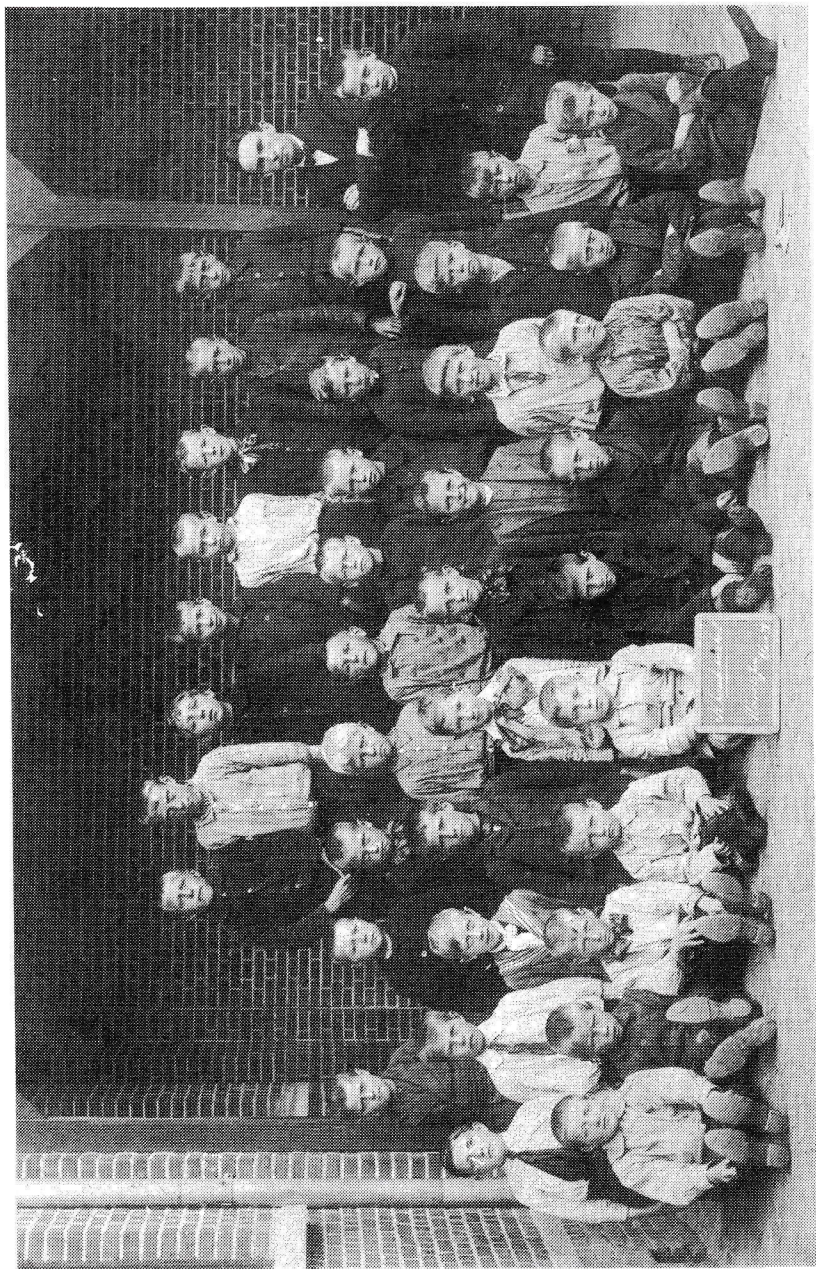
Tussen 1958 en 1959 werd een schoolbestuur, los van het kerkbestuur, in het leven geroepen. Het kerkbestuur boog zich vanaf dat moment alleen nog over benoemingen van bestuursleden. Personeelsleden werden niet meer benoemd.

In het kasboek van de Lambertusparochie bevindt zich een los papier met daarop de berekening van de salarissen van de onderwijzers over de maand september 1954. Deze berekening is door Ant. van Oers handmatig uitgevoerd. Op het lijstje staan de volgende namen: A. van Oers, M. van Geel, F. Koolen, A. van den Berg, L. Kerstens, J. Bol en W. de Wit. Deze lijst komt exact overeen met het team dat ik mezelf herinner. A. van den Berg werkte toen in de eerste klas, meester Koolen in de tweede en L. Kerstens in de derde. Zij zaten bij het binnenkomen van de school in het rechter ganggedeelte.¹⁴⁾ Aan het eind van de gang was een keukentje en een overblijflokaal dat tevens als filmlokaal diende.

Links in de gang waren de lokalen van A. van Oers, (klas 6), W. de Wit (klas 5), J. Bol (klas 4) en M. van Geel (klas 7/8).

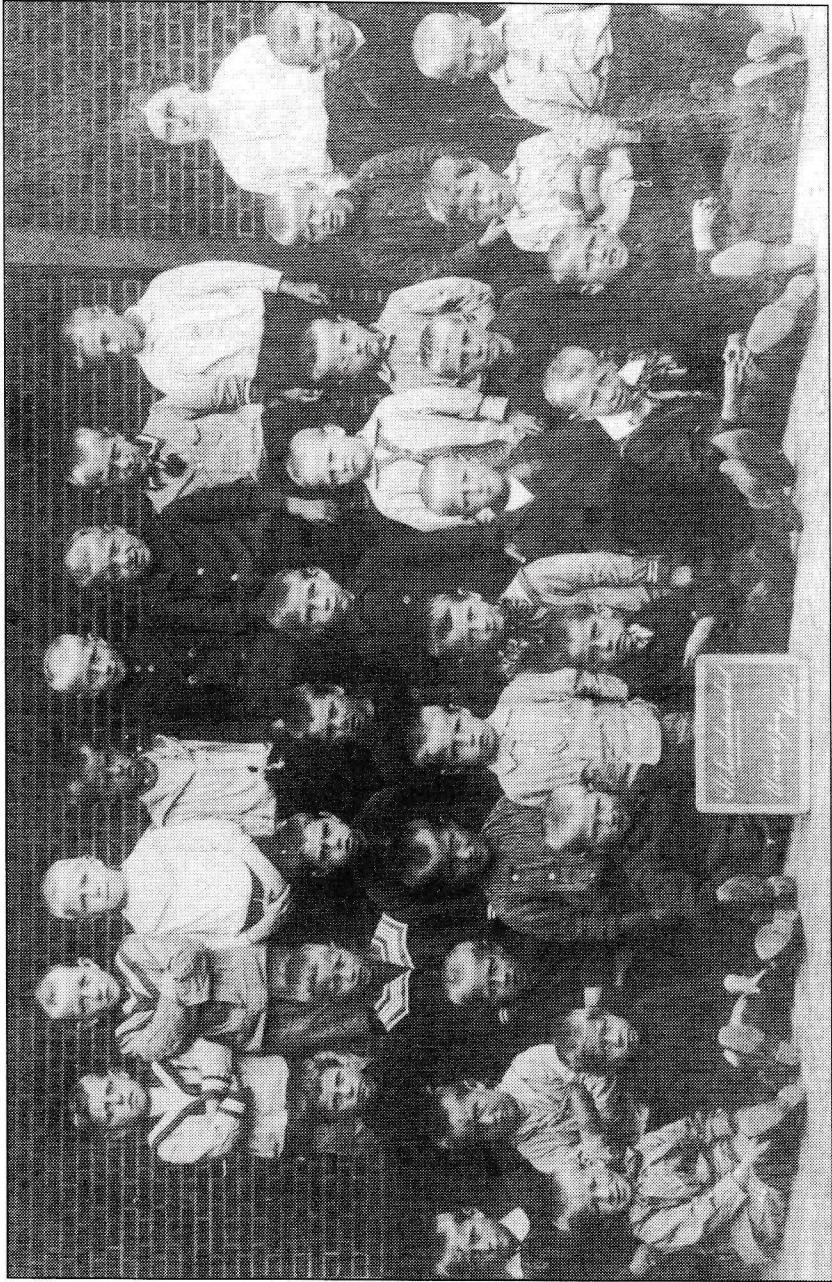
Noten

1. Administratief Archief Wouw 1811-1927. Nr. 4460.
2. De Grondwet van 29 november 1917 en 12 december 1917
3. Notulen van het kerkbestuur. Lambertusarchief nr. 10. Het notulenboek heeft een manco dat loopt van 1898 tot 1930. Dan komt pastoor Wolters naar Wouw. Hij vraagt of er van de vergaderingen notulen worden bijgehouden en als dat niet zo is, wordt besloten om dat voortaan weer te doen. De stichting van de school is daarom niet in de notulen van het kerkbestuur terug te vinden. Notulen van 17 augustus 1933.
4. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 20 juli 1941.
5. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 26 oktober 1941.
6. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 27 augustus 1944.
7. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 25 maart 1945 (12 uur).
8. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 21 oktober 1945.
9. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 28 april 1947
10. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van augustus 1949
11. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 5 november 1950
12. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 5 februari 1950
13. Lam.arch. nr. 10 - Notulen van 17 augustus 1952
14. Lam.arch. nr. 308 - Los blaadje voorin kasregister. In deze registers werd maandelijks wel het totale salaris vermeld dat aan het onderwyzend personeel werd uitbetaald, maar er werd geen specificatie per persoon gegeven.

Lambertusschool - 4e klas - 1917

Een foto van de vierde klas van de Lambertusschool, gemaakt op 26 juni 1917. Zowel de kinderen als de onderwijzer zijn ons onbekend. Het zou meester Billet of meester Timmermans kunnen zijn. (Foto collectie René Hermans)

Lambertusschool - 1e klas - 1917

Deze foto van de klas van juffrouw Maria Meyers werd in 1917 gemaakt. De klas poseerde voor het afdak, dat aan de zijde waar het schaftlokaal lag, was gemaakt. De foto werd op 26 juni 1917 gemaakt.

Zittend v.l.n.r.: Kees Bakx, Jan Sips, Piet Vroegrijk, Willem Maas, Kees Damen en Kees Jaspers.

Tweede rij, knielend v.l.n.r.: Kees Baeten, Piet Heijmans, Toon Beks, Toon Buyk, Merijn van Eekelen, ? , Geert de Regt, Piet Nieuwlaat, ? , Janus Machielse.

Derde rij v.l.n.r.: Christ de Bruyn, Janus Hermans, Govert Sep, Marijn Rijnkels, Piet Elst, Jac. Tholhuijsen, ? , Martien de Keizer en Breel Augustijn.

Achterste rij v.l.n.r.: Geert van Grembergen, Guust van Aerssen, Jac. van Wezel (de latere gemeentesecretaris), Jan de Weert, Willem de Mooy, Desiree van de Berg, Jac. van Oers, Janus van Dijk en juffrouw Maria Meyers. (Foto collectie De Vierschaer-Wouw)

Lambertusschool - 6e klas - 1917
 Een foto van de vierde klas van de Lambertusschool, gemaakt op 26 juni 1917 onder het portiek van de school. Het was de klas van meester Jan Baeten. Van de kinderen op deze foto zijn ons de namen niet bekend. (Foto collectie René Hermans)

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankcentrale "Wouw" B.V.

